

OTSUS

10.12.2024 nr 7-26/2024-008

Balti riikide põhivõrguettevõtjate metoodika, vastavalt elektrisüsteemi tasakaalustamise määruse (EL) 2017/2195 artikkel 33 lõikele 1 ja artikkel 38 lõikele 1, kooskõlastamise kohta

1. Haldusmenetluse alustamine

Elektriturseaduse (edaspidi ELTS) § 93 lõige 6 punkti 1 kohaselt kontrollib Konkurentsiamet Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/943 ning selle alusel kehtestatud komisjoni määrustes sätestatud tingimuste täitmist.

ELTS § 93 lõige 6 punkti 6 kohaselt Konkurentsiamet väljastab ELTS-is sätestatud juhul kooskõlastamise otsuseid.

Euroopa Komisjoni Määrusega (EL) 2017/2195 kehtestati elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri (edaspidi ka EBGL või EBGL määrus)¹.

EBGL artikkel 5 lõike 1 kohaselt kiidab iga reguleeriv asutus või vajaduse korral koostööamet heaks tingimused või meetodid, mis põhivõrguettevõtjad on lõigete 2, 3 ja 4 kohaselt koostanud. Enne tingimuste ja meetodite heakskiitmist vaatavad koostööamet või asjaomased reguleerivad asutused pärast asjaomaste põhivõrguettevõtjatega konsulteerimist vajaduse korral ettepanekud läbi, et tagada nende kooskõla EBGL määruse eesmärgiga ning aidata kaasa turgude lõimimisele, mittediskrimineerimisele, tõhusale konkurentsile ja turu nõuetekohasele toimimisele.

EBGL artikkel 5 lõige 3 punkti b kohaselt peab sellise geograafilise piirkonna jaoks, millega on seotud vähemalt kaks põhivõrguettevõtjat, kes vahetavad või soovivad vastastikku vahetada tasakaalustamisvõimsust, ühiste ja ühtlustatud eeskirjade ja toimingute kehtestamine tasakaalustamisvõimsuse vahetamiseks ja hankimiseks vastavalt artiklile 33 lõikele 1, saama kõigi asjaomase piirkonna reguleerivate asutuste heakskiidu.

EBGL artikkel 5 lõige 3 punkti g kohaselt peab vähemalt kaht põhivõrguettevõtjat hõlmavas geograafilises piirkonnas piirkonnaülese võimsuse jaotamise kasutamine tasakaalustamisvõimsuse vahetamiseks või reserve jaotamiseks vastavalt artiklile 38 lõikele 1, saama kõigi asjaomase piirkonna reguleerivate asutuste heakskiidu.

EBGL artikkel 5 lõike 6 kohaselt, kui tingimuste või metoodika heakskiitmiseks vastavalt käesoleva artikli lõikele 3 või nende muutmiseks vastavalt artiklile 6 on vaja rohkem kui ühe reguleeriva asutuse otsust, peavad asjaomased reguleerivad asutused kokkuleppele jõudmiseks omavahel konsulteerima, tegema tihedat koostööd ja kooskõlastama oma tegevuse. Kui

---

¹ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02017R2195-20220619>

koostööamet esitab oma arvamuse, võtavad asjaomased reguleerivad asutused seda arvesse. Reguleerivad asutused või vajaduse korral koostööamet peavad lõigete 2, 3 ja 4 kohaselt esitatud tingimuste ja meetodite kohta tegema otsused kuue kuu jooksul pärast seda, kui koostööamet või asjaomane reguleeriv asutus või asjakohasel juhul viimane reguleeriv asutus on tingimused või meetodid kätte saanud. Ajavahemik algab järgmisel päeval pärast seda, kui ettepanek esitati koostööametile vastavalt lõikele 2, viimasele asjaomasele reguleerivale asutusele vastavalt lõikele 3 või vajaduse korral asjaomasele reguleerivale asutusele vastavalt lõikele 4.

EBGL artikkel 5 lõike 7 kohaselt, kui pädevad reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele lõikes 6 osutatud ajavahemiku jooksul või nende ühise taotluse korral või koostööameti taotlusel vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikkel 5 lõike 3 kolmandale lõigule, võtab koostööamet kuue kuu jooksul alates esitamisest vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikkel 5 lõikele 3 ja artikkel 6 lõike 10 teisele lõigule vastu otsuse tingimuste või meetodite kohta esitatud ettepanekute kohta.

EBGL artikkel 6 lõike 1 kohaselt, kui koostööamet nõuab, kõik asjaomased reguleerivad asutused ühiselt nõuavad või asjaomane reguleeriv asutus nõuab artikkel 5 lõigete 2, 3 ja 4 kohaselt esitatud tingimuste või meetodite muutmist nende heakskiitmiseks, peavad asjaomased põhivõrguettevõtjad esitama muudetud tingimuste või meetodite ettepaneku heakskiitmiseks kahe kuu jooksul pärast koostööameti või asjaomaste reguleerivate asutuste taotlust. Koostööamet või asjaomased reguleerivad asutused teevad muudetud tingimuste või meetodite kohta otsuse kahe kuu jooksul pärast nende esitamist.

EBGL artikkel 6 lõike 2 kohaselt, kui asjaomased reguleerivad asutused ei ole jõudnud tingimuste või meetodite osas kokkuleppele kahe kuu pikkuse tähtaja jooksul või nende ühise taotluse korral või koostööameti taotlusel vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikkel 5 lõike 3 kolmandale lõigule, võtab koostööamet kuue kuu jooksul vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikkel 5 lõikele 3 ja artikkel 6 lõike 10 teisele lõigule vastu otsuse muudetud tingimuste või meetodite kohta. Kui asjaomased põhivõrguettevõtjad ei esita ettepanekut muudetud tingimuste või meetodite kohta, kohaldatakse artiklis 4 kirjeldatud menetlust.

EBGL artikkel 32 lõike 1 kohaselt koormuse-sageduse juhtimise (ingl *Load-Frequency Control* e LFC) ploki põhivõrguettevõtjad vaatavad korrapäraselt ja vähemalt korra aastas läbi LFC ploki või LFC ploki plaanimispiirkonna reservvõimsuse nõuded ja määravad need kindlaks vastavalt määruse (EL) 2017/1485 artiklite 127, 157 ja 160 kohastele suuruse määramise eeskirjadele. Iga põhivõrguettevõtja analüüsib reservvõimsuse optimaalset pakkumist, et minimeerida reservvõimsuse pakkumise kulusid. Selles analüüsis tuleb arvesse võtta reservvõimsuse pakkumise järgmisi võimalusi:

- a) tasakaalustamisvõimsuse hankimine juhtimispiirkonnast ning vajaduse korral tasakaalustamisvõimsuse vahetamine naaberpiirkonna põhivõrguettevõtjatega;
- b) reserve jaotamine, kui see on asjakohane;
- c) lepinguväliste tasakaalustamisenergia pakkumustega hõlmatud maht, mis peaks olema kasutatav nii nende juhtimispiirkonnas kui ka Euroopa keskkondade kaudu, võttes arvesse kasutatavat piirkonnaülest võimsust.

EBGL artikkel 32 lõike 2 kohaselt peab iga tasakaalustamist hankiv põhivõrguettevõtja tasakaalustamisteenuse osutajatega seotud tingimusi käsitlevas artikli 18 kohaselt koostatud ettepanekus kindlaks määrama tasakaalustamisvõimsuse hankimise eeskirjad. Tasakaalustamisvõimsuse hankimise eeskirjad peavad vastama järgmistele põhimõtetele:

- a) hankemeetod peab olema turupõhine vähemalt sageduse taastamise reserve ja asendusreservide puhul;

- b) hankimine toimub võimalikult suures ulatuses lühiajaliselt ja kui see on majanduslikult kasulik;
- c) lepingulist võimsust võib jagada mitmeks lepinguperioodiks.

EBGL artikkel 32 lõike 3 kohaselt tuleb võimsuse suurendamiseks ja vähendamiseks või tarbimise vähendamiseks kasutatav tasakaalustamisvõimsus hankida eraldi vähemalt sageduse taastamise reservide ja asendusreservide puhul. Iga põhivõrguettevõtja võib esitada ettepaneku asjaomasele reguleerivale asutusele kooskõlas direktiivi 2009/72/EÜ artikliga 37, et taotleda erandit sellest nõudest. Eranditaotlus peab sisaldama järgmist:

- a) erandi kohaldamise ajavahemik;
- b) erandiga hõlmatud tasakaalustamisvõimsuse maht;
- c) analüüs, milles käsitletakse sellise erandi mõju tasakaalustamisressursside osalemisele vastavalt artikkel 25 lõige 6 punktile b;
- d) erandi põhjendus, milles näidatakse, et sellise erandi kohaldamine suurendab majanduslikku kasu.

EBGL artikkel 33 lõike 1 kohaselt kui vähemalt kaks põhivõrguettevõtjat vahetavad või soovivad omavahel vahetada tasakaalustamisvõimsust, koostavad nad ettepaneku, milles määratakse kindlaks reservvõimsuse vahetamise ja hankimise ühised ja ühtlustatud eeskirjad ja kord, järgides artiklis 32 sätestatud nõudeid.

EBGL artikkel 38 lõike 1 kohaselt vähemalt kaks põhivõrguettevõtjat võivad omal algatusel või asjakohaste reguleerivate asutuste taotlusel koostada direktiivi 2009/72/EÜ artikli 37 kohaselt ettepaneku kasutada ühte järgmistest protsessidest:

- a) artikli 40 kohane koosoptimeerimisega jaotamine;
- b) artikli 41 kohane turupõhine jaotamine;
- c) artikli 42 kohane majandusliku tasuvuse analüüsil põhinev jaotamine.

Enne EBGL määruse jõustumist tasakaalustamisvõimsuse vahetamiseks või reservide jaotamiseks eraldatud piirkonnaülest võimsust võib jätkuvalt kasutada kõnealusel otstarbel kuni lepinguperioodi lõpuni.

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 14 lõike 1 kohaselt esitatakse haldusmenetluse algatamiseks haldusorganile vabas vormis avaldus (edaspidi taotlus).

2. Menetlusosalised

Elering AS, äriregistri kood 11022625, asukoht Kadaka tee 42, Tallinn, 12915, e-post: info@elering.ee.

3. Asjaolud ja menetluse käik

04.10.2024 esitas Elering AS (edaspidi Elering) Konkurentsiametile taotluse Balti riikide² põhivõrguettevõtjate (edaspidi ka Põhivõrguettevõtjad) ühise metoodika ettepaneku Balti sagedusreservidel põhineva võimsusturu kohta, vastavalt EBGL artikkel 33 lõike 1 ja artikkel 38 lõike 1 sisule (edaspidi Metoodika), kooskõlastamiseks.

---

² Eesti, Läti ja Leedu.

Balti riikide reguleerivad asutused on eelnevalt Metoodika heaks kiitnud 26.01.2024 ning Konkurentsiamet on Metoodika 01.02.2024 otsusega nr 7-26/2024-002 kooskõlastanud.

Elering selgitab 04.10.2024 esitatud taotluses, et Põhivõrguettevõtjad on juba kooskõlastatud Metoodika artikkel 8 lõige 2 punktis c tuvastanud algoritmi sihtfunktsiooni definitsioonis matemaatilise vea, mis põhjustab piiriülese võimsuse väärtuse alahindamist algoritmi poolt päev-ette turu jaoks. Vastava Metoodika ettepanekuga on eelnimetatud viga korrigeeritud.

Põhivõrguettevõtjad on vastavalt EBGL artiklile 10 Metoodika ettepanekut koos selgitava dokumendiga avalikult konsulteerinud perioodil 13.08.2024 kuni 13.09.2024.³

04.12.2024 kiitsid asjaomased riiklikud reguleerivad asutused Balti riikide põhivõrguettevõtjate Metoodika ettepaneku heaks (Lisa 2).

4. Asjaomaste reguleerivate asutuste ühine seisukoht

Balti piiriülese turupõhise jaotuse ning tasakaalustamisvõimsuse hankimise algoritmis tehakse optimaalne valik piiriülese võimsuse jaotamiseks tasakaalustamise jaoks, läbi heaolu hindamise sihtfunktsiooni kaudu. Sihtfunktsioon hindab tasakaalustamisvõimsuse pakkumise kulusid ja päev-ette energiaturu pakkumise kulusid. Optimeerimisprotsessi käigus minimeeritakse sihtfunktsiooni numbriline väärtus, et tagada maksimaalne heaolu süsteemis. Viga esineb sihtfunktsiooni päev-ette turu poolt loodava heaolu prognoosimise hindamises, mistõttu algoritm alahindab päev-ette turu heaolu ja soosib tasakaalustamisvõimsuse turgu piiriülese võimsuse jaotamise otsustes.

Balti riikide reguleerivad asutused teadvustavad, et Metoodika ettepaneku olemus seisneb Metoodika artikkel 8 lõige 2 punktis c kirjeldatud algoritmi sihtfunktsiooni muutmises. Põhivõrguettevõtjad on tuvastanud eelnimetatud algoritmis vea, mille tulemusena algoritm võtab väärtust arvesse prognoositud ülekandevõimsuse väärtust päev-ette turu jaoks ning esitatud Metoodika ettepanekuga korrigeerivad metoodikat.

Balti riikide reguleerivad asutused tervitavad esitatud Metoodika ettepanekut ning vastavalt EBGL artikkel 5 lõikele 6 on omavahel konsulteerinud, teinud tihedat koostööd ja kooskõlastanud oma tegevust, et jõuda Metoodika ettepaneku kooskõlastamise osas kokkuleppele. Balti riikide reguleerivad asutused on seisukohal, et Metoodika ettepanek ei ole vastuolus EBGL-st tulenevate sätetega ning et seda ettepanekut on võimalik kõikidel asjaomastel reguleerivatel asutustel siseriiklikult kooskõlastada. Asjaomased reguleerivad asutused annavad selle kohta välja siseriiklikud otsused.

Kokkuvõte

Konkurentsiamet töötas läbi 04.10.2024 Eleringi poolt ametile kooskõlastamiseks esitatud Balti riikide põhivõrguettevõtjate ühise metoodika ettepaneku Balti sagedusreservidel põhineva võimsusturu kohta kooskõlas EBGL artikkel 33 lõikega 1 ja artikkel 38 lõikega 1 ning asub seisukohale, et nimetatud Metoodika arvestab kehtivast seadusandlusest tulenevate alusetega ning ei ole vastuolus EBGL-st tuleneva regulatsiooniga.

EBGL artikkel 7 kohaselt tingimuste või meetodite väljatöötamise eest vastutavad põhivõrguettevõtjad peavad need internetis avaldama pärast asjaomastelt reguleerivatelt

---

³ Kättesaadav: <https://www.elering.ee/node/2205>

asutustelt saadud heakskiitu või, kui heakskiitu ei ole vaja, siis pärast nende tingimuste või meetodite väljatöötamist, välja arvatud juhul, kui selline teave on artikli 11 kohaselt konfidentsiaalne.

Arvestades eeltoodut ja tuginedes ELTS § 93 lõige 6 punktile 6 ja EBGL artikkel 5 lõige 3 punktidele b) ja g)

otsustan:

kooskõlastada Elering AS poolt Konkurentsiametile esitatud Balti riikide põhivõrguettevõtjate ühise ettepaneku Balti sagedusreservidel põhineva võimsusturu kohta, vastavalt Komisjoni määruse (EL) 2017/2195, 23.11.2017, millega kehtestatakse elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri, artikkel 33 lõike 1 ja artikkel 38 lõike 1 sisule.

Käesoleva otsusega mittenõustumise korral on õigus esitada kaebus otsuse tühistamiseks Tallinna Halduskohtule. Kaebuse halduskohtule võib esitada 30 päeva jooksul arvates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee
peadirektor

Lisad:

1. Augstsprieguma tīkls, Elering and Litgrid proposal for the Baltic balancing capacity market in accordance with Article 33(1) and Article 38(1) of the Commission Regulation (EU) 2017/2195 of 23 November 2017 establishing a guideline on electricity balancing
2. Position paper of the Baltic States National Regulatory Authorities on The Baltic States Transmission System Operators' proposal for the Baltic balancing capacity market in accordance with Article 33(1) and Article 38(1) of the Commission Regulation (EU) 2017/2195 of 23 November 2017 establishing a guideline on Electricity balancing